

Експертний висновок
Міністерства фінансів України до законопроекту
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підтримки позичальників, які втратили майно у зв'язку з веденням бойових дій» (реєстр. № 7441 від 07.06.2022), внесений народними депутатами України Разумковим Д. О. та іншими.

2. Завдання законопроекту

Метою проекту Закону, який згідно з пунктом 1 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» набирає чинності з 01 липня 2022 року, але не раніше дня його опублікування, є забезпечення належного правового захисту позичальників, які втратили майно у зв'язку з веденням бойових дій.

Положення законопроекту передбачають:

- доповнення підпункту 165.1.55 пункту 165.1 статті 165 розділу IV Податкового кодексу України (далі – Кодекс) новим абзацом, згідно з яким основна сума боргу (кредиту), сума процентів, комісії та/або штрафних санкцій (пені), анульованих (списаних) чи ненарахованих на підставі закону, не включається до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку на доходи фізичних осіб;

- внесення доповнень до пункту 18 «Прикінцеві та перехідні положення» Цивільного кодексу України та Закону України «Про споживче кредитування», згідно з якими з дня набрання чинності ініційованим Законом позичальники звільняються від обов'язку сплати основної суми кредиту, процентів та штрафних санкцій (пені) за таким кредитом, виданими на території України банками та іншими фінансовими установами фізичним та юридичним особам для придбання нерухомого майна або транспортних засобів, які були знищені внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації, або знаходяться на тимчасово окупованій території;

- внесення доповнень до пункту 5² розділу VI «Прикінцеві положення» Закону України «Про іпотеку», згідно з якими з дня набрання чинності ініційованим Законом позичальники звільняються від обов'язку сплати основної суми боргу (кредиту) за основним договором, процентів та штрафних санкцій (пені) за таким боргом (кредитом), якщо основний договір забезпечений предметом іпотеки, знищеним внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації, або знаходяться на тимчасово окупованій території;

- внесення доповнень до пункту 6¹ розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про споживче кредитування», згідно з якими з дня

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000099F72E00B5F09200

Підписувач Воробей Світлана Іванівна

Дійсний з 31.03.2021 16:25:30 по 31.03.2023 16:25:30

Міністерство фінансів України

11220-03-3/14010 від 01.07.2022

набрання чинності ініційованим Законом позичальники звільняються від обов'язку сплати основної суми споживчого кредиту, процентів та штрафних санкцій (пені) за таким кредитом, виданими на території України банками та іншими фінансовими установами фізичним та юридичним особам для придбання нерухомого майна або транспортних засобів, які були знищені внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації, або знаходяться на тимчасово окупованій території.

У всіх вказаних випадках під знищеним майном маються на увазі об'єкти, які знищені та відновлення яких є неможливим, або відновлення яких потребує капітального ремонту чи реконструкції.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Реалізація законопроекту вплине на дохідну частину бюджетів всіх рівнів.

Крім того, Прикінцевими положеннями законопроекту передбачається відшкодування за рахунок коштів Державного бюджету України шкоди, завданої банкам та іншим фінансовим установам внаслідок реалізації його положень. У зв'язку з чим реалізація положень законопроекту потребуватиме значних видатків державного бюджету.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Вартісна величина впливу буде залежати від величини суми кредитів, визначених законопроектом, анульованих (списаних) банками – кредиторами.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Пропозиції відсутні.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Суб'єкт права законодавчої ініціативи не додав фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) у порушення вимог частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Законопроектом пропонується доповнити підпункт 165.1.55 пункту 165.1 статті 165 розділу IV Кодексу новим абзацом, згідно з яким сума процентів, комісії та/або штрафних санкцій (пені), анульованих (списаних) чи ненарахованих на підставі закону, не включається до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку на доходи фізичних осіб.

Водночас, оскільки положення не передбачає на підставі якого саме закону/законів анулюється (списується) сума доходу платника податку у вигляді основної суми боргу (кредиту), суми процентів, комісії та/або штрафних санкцій (пені), його реалізація може призвести до правової невизначеності щодо виду анульованого кредиту, за яким суми процентів, комісії та/або штрафні санкцій (пені), не включаються до оподатковуваного доходу фізичної особи – платника податку.

Законопроектом передбачено внесення змін до Цивільного кодексу України, законів України «Про іпотеку» та «Про споживче кредитування», якими передбачається, що позичальники звільняються від обов'язку сплати основної суми кредиту, процентів та штрафних санкцій (пені) за таким кредитом, забезпеченими предметом іпотеки та виданими на території України банками та іншими фінансовими установами фізичним та юридичним особам для придбання нерухомого майна або транспортних засобів, які були знищені внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації, або знаходяться на тимчасово окупованій території.

У цілому, підтримуючи необхідність врегулювання зазначеного питання на законодавчому рівні, слід зазначити таке.

Правові підстави виникнення, зміни і припинення цивільних прав та обов'язків визначено положеннями глави 2 розділу I книги першої Цивільного кодексу України.

Виконання зобов'язання належними сторонами закріплено положеннями статті 527 Цивільного кодексу України, і передбачають, що боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок, а кредитор – прийняти виконання особисто, якщо інше не встановлено договором або законом.

Крім того, відповідно до умов виконання зобов'язання, визначених положеннями статті 526 Цивільного кодексу України, зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору.

Разом з цим положеннями Цивільного кодексу України визначено: цивільні права особа здійснює у межах, наданих їй договором; при здійсненні своїх прав особа зобов'язана утримуватися від дій, які могли б порушити права інших осіб (стаття 13); особа може бути звільнена від цивільного обов'язку або його виконання у випадках, встановлених договором (стаття 14); зобов'язання припиняється частково або у повному обсязі на підставах, встановлених договором або законом (стаття 598); зобов'язання припиняється за домовленістю сторін (стаття 604).

Проте законопроектом пропонується встановити норми прямої дії щодо припинення виконання зобов'язання, які нівелюють основоположні підходи цивільного законодавства, і, як наслідок, потребують відповідних уточнень та чітких процедур щодо взаємодії між позичальником та кредитором з питань врегулювання правовідносин щодо можливої відстрочки, анулювання (списання) або здійснення реструктуризації з виконання зобов'язання за кредитним договором позичальника.

Крім того, слід зазначити, що норми законопроекту можуть вплинути на здатність банків своєчасно виконувати свої зобов'язання перед вкладниками та іншими кредиторами, а також створити додаткові ризики для стабільності банківської системи в умовах війни.

Разом з тим державне регулювання та нагляд на ринках банківських та небанківських фінансових послуг за діяльністю фінансових установ та інших осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі

фінансові послуги в межах, визначених Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та іншими законами України, здійснює Національний банк України. Тому законопроект має бути узгоджений з регулятором щодо його впливу на функціонування банківської системи та інших фінансових установ.

Крім того, положення, запропоновані до пункту 18 Прикінцевих та перехідних положень Цивільного кодексу України, пункту 5² розділу VI «Прикінцеві положення» Закону України «Про іпотеку», пункт 6¹ розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про споживче кредитування» не передбачають:

порядку повідомлення позичальником кредитора про статус знищеного або пошкодженого майна, відновлення якого потребує капітального ремонту чи реконструкції шляхом надання заяви та підтвердних документів у визначений строк;

відповідності території, на якій розташоване майно, вимогам Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» або актам Кабінету Міністрів України;

порядку дій кредитора при отриманні/неотриманні від позичальника заяви та підтвердних документів залежно від статусу майна.

Отже, реалізація положення може призвести до охоплення майна, яке не є знищеним (пошкодженим) з місцезнаходженням на невизначених територіях.

Ураховуючи викладене, законопроект не підтримується як такий, що потребує суттєвого доопрацювання.

**Заступник Міністра
фінансів України**

Світлана ВОРОБЕЙ